



แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของวงดนตรีไทย

เรื่อง การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย

รหัสวิชา ศ22106

ชื่อรายวิชา ศิลปะ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ม.2/1 เปรียบเทียบการใช้องค์ประกอบดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน

ม.2/5 บรรยายอารมณ์ของเพลงและความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงที่ฟัง

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำเอาเครื่องดนตรีประเภทดีด สี ตี และเป่า มาร่วมกันบรรเลงเพื่อให้เกิดความไพเราะนั้น ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงเครื่องดนตรีที่มีเสียงดังไว้กับเครื่องดนตรีที่มีเสียงดัง หรือเครื่องดนตรีที่มีเสียงเบาไว้ด้วยกัน หรือนำเอาเสียงดังกับเสียงเบาผสมเข้าด้วยกัน และตัดเสียงดังมาๆออก แล้วใช้เสียงเบาบางอย่างแทน เช่น วงปี่พาทย์เป็นวงชนิดเสียงดัง วงเครื่องสายจะมีเสียงเบา วงมริจึงจัดเอาเครื่องดนตรีเสียงผสมเสียงเบา ส่วนเครื่องที่เสียงก็ทำให้นุ่มลงโดยใช้วัสดุบางอย่างทำให้เกิดเสียงนุ่มและเบา จึงเกิดเป็นวงดนตรีที่มีน้ำเสียงและความไพเราะแตกต่างกัน

สาระการเรียนรู้

1. แบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
1.ความสามารถในการคิด	1. ใฝ่เรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. ครูแจกรูปภาพเครื่องดนตรีให้นักเรียน และให้นักเรียนลองนำรูปภาพที่ได้มาผสมวงเป็นวงดนตรีที่นักเรียนคิดว่าจะเป็นวงดนตรีของไทย โดยให้นักเรียนลองนำมาผสมกันได้ตามความคิดของนักเรียน

2. ครูตั้งคำถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าวงดนตรีไทยนั้นยังมีอีกหรือไม่ และนักเรียนคิดว่าวงดนตรีประเภทใดเป็นวงดนตรีที่ใหญ่ที่สุดและมีเครื่องดนตรีเยอะที่สุด

ขั้นสอน

1. ครูเปิดเสียงเพลงที่บรรเลงด้วยวงดนตรีไทย แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง และเปรียบเทียบอารมณ์ความรู้สึกแต่ละบทเพลง

2. นักเรียนจดบันทึกอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อบทเพลงลงสมุดบันทึกส่วนตัว แล้วครูขออาสาสมัครออกมาบรรยายหน้าชั้นเรียน

3. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การแบ่งประเภทเครื่องดนตรี วงปี่พาทย์ ว่าเหมาะสำหรับงานพิธีกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น งานมงคลและงานอวมงคล วงปี่พาทย์จะมีบทบาทที่นำเข้าไปบรรเลงอยู่เสมอ วงปี่พาทย์แบ่งออกได้เป็น 3 ขนาด คือ

1. วงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 6 ชิ้น ได้แก่ ปี่ใน ระนาดเอก ซอวงใหญ่ ตะโพนไทย กลองทัด และฉิ่ง เป็นวงปี่พาทย์ที่มีขนาดเล็กที่สุด

2. วงปี่พาทย์เครื่องคู่ เป็นวงปี่พาทย์ที่เพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาจากวงปี่พาทย์เครื่องห้า โดยเพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาคือ ปี่นอก ระนาดทุ้ม ซอวงเล็ก ฉาบ โหม่ง กรับ เป็นวงปี่พาทย์ ที่มีขนาดกลาง

3. วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ เป็นวงดนตรีปี่พาทย์ที่มีเครื่องดนตรีเยอะที่สุด โดยจะยึดเครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์เครื่องคู่ไว้ และเพิ่มเครื่องดนตรีเข้าไป คือ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก

3. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การแบ่งประเภทเครื่องดนตรี วงเครื่องสายว่าเป็นวงที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด และเครื่องสีเป็นหลัก มีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะเข้าไปผสม เป็นวงดนตรีที่มีเสียงอ่อนหวาน ไม่ดังกังวานเหมือนวงปี่พาทย์ เหมาะสำหรับใช้ขับกล่อมในพิธีมงคลต่าง ๆ วงเครื่องสายแบ่งออกได้ 2 ขนาด ได้แก่

1. วงเครื่องสายวงเล็ก

2. วงเครื่องสายเครื่องคู่

4. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การแบ่งประเภทเครื่องดนตรี วงมโหรีเป็นวงที่จะใช้เครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์ไม้นวมมาผสมเข้ากันกับวงเครื่องสาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 ขนาด ได้แก่วงมโหรีเครื่องเล็กหรือเครื่องเดี่ยว วงมโหรีเครื่องคู่ และวงมโหรีเครื่องใหญ่ โดยครูเขียนเป็นแผนผังความคิดบนกระดาน

1. วงมโหรีเครื่องเล็กหรือเครื่องเดี่ยว จะประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ ฆ้องวงเล็กหรือฆ้องมโหรี จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ โทนรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ โหม่ง กรับ

2. วงมโหรีเครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงนั้นจะยึดเครื่องดนตรีของวงมโหรีเครื่องเดี่ยวเป็นหลัก แต่จะเพิ่มเครื่องดนตรีเข้าไป คือ ซอสามสายหลิบ ฆ้องวงเล็ก ขลุ่ยหลิบ เข้าไปในวง ส่วนซอด้วง ซออู้และจะเข้ ก็จะเป็น 2 ชิ้น

3. วงมโหรีเครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีนั้นก็ยังคงลักษณะและจำนวนเหมือนกับวงมโหรีเครื่องคู่ เพิ่มเข้าไปแค่ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็กเพียงสองอย่างเท่านั้น

5. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เล่นเกมวงปีพาทย์ โดยมีขั้นตอนและกติกา ดังนี้

6. ครูวางภาพเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวงปีพาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี (ชนิดละมากกว่า ๑ ภาพ)

7. ครูบอกชื่อวงปีพาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี

8. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันนำภาพมาเรียงเป็นรูปแบบวงปีพาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี ตามที่ครูบอกให้ถูกต้อง

9. ครูจับเวลาว่ากลุ่มไหนจะสำเร็จเร็วที่สุด ถือว่าชนะ

10. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของวงปีพาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี แต่ละชนิด

ขั้นสรุป

1. นักเรียนสรุปเขียนความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง วงปีพาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี บนกระดานกลุ่มละ 1 ข้อ ห้ามซ้ำกัน

2. ครูสอบถามนักเรียนว่าจากการเรียนนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายสรุปเรื่อง การแบ่งประเภทเครื่องดนตรี วงมโหรี โดยครูคอยให้ความรู้เสริมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. PowerPoint เรื่อง การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย

2. เว็บไซต์ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย

แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน ดนตรี ม.2

2. ใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
สาระสำคัญ - การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	- ใบงานเรื่องการแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	- ใบงานเรื่องการแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
ตัวชี้วัด ม.2/1 เปรียบเทียบการใช้องค์ประกอบดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน ม.2/5 บรรยายอารมณ์ของเพลงและความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงที่ฟัง	- ใบงานเรื่องการแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	- ใบงานเรื่องการแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
คุณลักษณะ - ใฝ่เรียนรู้	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	- แบบประเมินสมรรถนะรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินความรู้ การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้ครูทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย			
รวม			

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

แบบประเมินทักษะ/กระบวนการทางดนตรี

คำชี้แจง ให้ครูทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย			
รวม			

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย

คำชี้แจง ผู้สอนประเมินพฤติกรรมของนักเรียน แล้วเขียนตัวเลข 3,2,1 และ 0 ลงในช่องว่างที่ตรงกับค่าระดับ

คะแนนเกณฑ์การประเมิน

3 หมายถึง ดีมาก 2 หมายถึง ดี 1 หมายถึง ปานกลาง 0 หมายถึง ควรปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	คุณลักษณะที่ 4
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

หมายเหตุ

1. รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. **ใฝ่เรียนรู้**
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ
9. กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์แบบรายบุคคล

คุณลักษณะที่ 4.1 ใฝ่เรียนรู้ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	3	2	1	0
ตามข้อ 4.1	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ ในการเรียน และมี ส่วนร่วมในการ เรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่ในการเรียน และมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่ในการเรียน และมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ศึกษาค้นคว้า หา ความรู้

แบบสังเกตสมรรถนะของผู้เรียนรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทย
เกณฑ์การประเมิน

3 หมายถึง ดีมาก 2 หมายถึง ดี 1 หมายถึง ปานกลาง 0 หมายถึง ควรปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	สมรรถนะที่ 2
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

หมายเหตุ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด

ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)

พฤติกรรมบ่งชี้	3	2	1	0
1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่จัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูล ในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	การแบ่งประเภทของวงดนตรีไทยได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน	คัดลอก ข้อมูลข่าวสาร ผู้อื่นโดยไม่มี การสืบค้น

บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน

.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ ผู้สอน